

Insatser med anledning av flyktingkrisen

Sverige och Europa står mitt i en enorm uppgift att ge människor som flyr från krig, förföljelse och förtryck en trygg tillvaro. Mot bakgrund av att antalet personer som sökt asyl i Sverige ökat kraftigt är utmaningarna för det svenska asylsystemet mycket stora.

I detta allvarliga läge har regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna enats kring nödvändiga insatser för att säkra förmågan i det svenska mottagandet av asylsökande och stärka etableringen av nyanlända.

Syftet med insatserna är att skapa ordning och reda i mottagandet, en bättre etablering och att dämpa kostnadsökningarna. Fler länder måste göra mer för att erbjuda människor skydd. Sverige ska stå upp för asylrätten. I tider av kris är den viktigast. Den som flyr från krig och förtryck ska kunna få skydd i Sverige.

Implementeringen av de åtgärder som nu överenskommits ska gemensamt följas upp.

Insatser för att säkra det svenska asylsystemet

Korta handläggningstiden för asylansökan

Uppdrag ges till Migrationsverket att redovisa en plan för åtgärder inom asylprövningen i syfte att förkorta handläggningstiderna. Planen ska innehålla åtgärder på kort och lång sikt och beskriva förväntade effekter av åtgärden, till exempel effekter av att ärenden sorteras tidigt i processen så att asylsökande med typiskt sett hög beviljande grad behandlas särskilt. Resultatet av pågående EU-förhandlingar om snabbare avslag avseende ogrundade ansökningar och ansökningar från säkra länder ska dessutom implementeras i Sverige. Planen ska redovisas till Regeringskansliet i samband med att myndigheten lämnar februariprognosen 2016.

Skapa utrymme för fler asylsökande på anläggningsboende

Idag är knappt 6 000 personer med lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut inskrivna i Migrationsverkets mottagande och bor i ABO.

Rätten till dagersättning för vuxna utan barn tas bort efter lagakraftvunnet beslut om av- eller utvisning. Rätten till anläggningsboende för vuxna utan barn med lagakraftvunnet beslut om av- eller utvisning ska upphöra så snart fristen att lämna landet löpt ut. Utgångspunkten är att verkställighet ska ske vid den tidpunkten. Det ska finnas en ventil för den som inte kan avvisas/utvisas.

De personer som beviljats uppehållstillstånd ska regelmässigt skrivas ut från anläggningsboende när en ny bostad är ordnad. En person som beviljats uppehållstillstånd ska alltså inte kunna tacka nej till erbjuden anvisning och samtidigt bo kvar på anläggningsboendet.

Förslagen syftar till att fler boendeplatser frigörs.

Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Undantag från försörjningskrav vid anhöriginvandring för svenska medborgare och för medborgare i annan EES-stat eller Schweiz, samt för dem som bott i Sverige i mer än fyra år tas bort. Ändringen ska gälla nyetablerade relationer.

Tillfälligt uppehållstillstånd som huvudregel införs under en begränsad tid

En tidsbegränsad lagändring införs. Kvotflyktingar, ensamkommande barn och barnfamiljer ska fortsatt som huvudregel ha permanent uppehållstillstånd i enlighet med gällande lagstiftning. För övriga flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande ska huvudregeln vara tillfälligt uppehållstillstånd. Vid tillfälliga uppehållstillstånd ska flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande ha en rätt till familjeåterförening motsvarande den som gäller enligt EU-rätten.

När det tillfälliga uppehållstillståndet löpt ut och personen kan uppvisa taxerad inkomst på en nivå som det går att försörja sig på ska personen beviljas permanent uppehållstillstånd, även om skyddsskäl har upphört. Det tillfälliga uppehållstillståndet bör också bli permanent efter tre år om skyddsskäl kvarstår.

Den tidsbegränsade lagen ska utformas i enlighet med detta och gälla under tre år. Den nya lagstiftningen ska tillämpas så snart den trätt i kraft. De beslut som då fattas kommer därmed att utgå från den nya lagstiftningen. De nya reglerna kommer att tillämpas även när ansökan om uppehållstillstånd gjorts dessförinnan.

Lagliga vägar

Mottagande av kvotflyktingar utgör en laglig och trygg väg till Sverige och skulle också vara ett sätt att visa solidaritet med överbelastade länder i konflikters närområde. Sverige ska därför successivt öka antalet kvotflyktingar upp till 5000 personer.

En utredning tillsätts om lagliga vägar för att söka asyl i EU. Humanitära visum är ett exempel på en fråga som utredningen ska titta på.

Översyn ensamkommande flyktingbarn

Antalet ensamkommande flyktingbarn som kommer till Sverige har ökat dramatiskt under senare tid. Orsakerna till detta behöver analyseras och ses över. Utöver redan aviserade åtgärder kring ensamkommande flyktingbarn ska hela situationen för placering och hantering av denna grupp löpande ses över. Den löpande översynen ska omfatta allt från socialtjänst och Migrationsverket till gode män, tolkar etcetera. Översynen bör även ta upp överflyttning från HVB-hem till stödboende och andra boendeformer.

Sverige ska begära att vara med i omfördelningen av migranter enligt RIF-rådets beslut av den 22 september

Den 22 september beslutade EU om att tillfälligt omfördela 120 000 personer i behov av skydd, från primärt Italien och Grekland, under två år. Beslutet möjliggör även för andra medlemsstater att bli föremål för omfördelning (sammanlagt 54 000 platser), under vissa förutsättningar och om en akut situation uppstår, det vill säga ett oproportionerligt stort tryck på asylsystemet föreligger. För att komma i åtnjutande av platser i systemet krävs beslut av rådet.

Syftet med begäran är att sätta tryck bakom principen att alla länder gemensamt ska ta ansvar och hjälpa människor på flykt. Det är viktigt för den europeiska solidariteten att alla länder deltar och genom detta system kommer alla länder att bygga upp ett mottagande och förbättra sin asylprocess. Det förbättrade mottagandet och en rättssäker prövning är en förutsättning för att mottagandet i andra länder ska öka på sikt så att vi kan hjälpa fler människor.

Insatser för att stärka nyanländas etablering i Sverige

Tidiga insatser under asyltiden

Det är viktigt att asylsökande själva i högre utsträckning bidrar till mottagandet och till etableringsprocessen. Väntan på att få asylansökan prövad ska användas för att stärka individens möjligheter till etablering. Sysslöshet ska motverkas. Svenskundervisning ska ges redan under asyltiden liksom en obligatorisk samhällsorientering. Studieförbund är lämpliga utförare, även av de insatser som Migrationsverket ansvarar för.

Kommunerna ska dela på ansvaret för mottagande av nyanlända

Flyktingmottagandet är ett gemensamt ansvar för samhället. När alla kommuner är med och tar emot nyanlända kommer fördelningen av mottagandet bli mer proportionerligt i förhållande till kommunernas arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantaget mottagande och omfattningen av asylsökande.

Partierna är överens om att riksdagen ska stödja en proposition baserad på förslagen i Ds 2015:33 Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända. Den nya lagstiftningen ska träda i kraft den 1 mars.

Snabbare och bättre etablering

Regelförenklingar bör ske vad avser både lagstiftning och förordningar inom etableringsuppdraget i syfte att öka flexibiliteten och underlätta etablering på arbetsmarknaden. Mer jobb utanför etableringsplanerna ska vara möjligt. Det finns ett reellt behov att hitta bättre vägar för lågutbildade personer att få sådan yrkesutbildning som gör att de kan komma ut på arbetsmarknaden. Modeller med yrkesskolor med yrkesutbildning ska prövas. Möjligheten att införa en utbildningsplikt

för personer som kommer till Sverige senare i livet och som inte har uppnått grundskolekompetens ses över.

Utvidgning av möjligheter till YA-jobb

För att nyanlända snabbare ska komma i arbete är det av stor vikt att kunna ge möjligheter att kombinera arbetslivserfarenhet och utbildning. Den befintliga modellen med YA-jobb bör därför utvidgas till att också kunna omfatta nyanlända enligt i övrigt samma villkor som nu gäller i modellen. Detta skulle kunna göras förutsatt ny prövning och godkännande av EU-kommissionen och vara beroende av nya förhandlingar mellan parterna avseende de förändrade villkoren för YA-anställningar.

YA-jobb bör även utvidgas till att gälla arbetsgivare som inte omfattas av kollektivavtal. En förutsättning för detta är att villkoren för den anställde motsvarar kollektivavtalsnivå, samt att den utbildning och handledning som arbetstagaren har rätt till säkras. Det bör utredas hur och vem som ska säkerställa detta.

Fler möjligheter till praktik

För att nyanlända snabbare ska lära sig svenska språket och få kunskaper om svenska arbetsplatser ska regeringen göra särskilda insatser för att få fram fler praktikplatser inom såväl privat som offentlig verksamhet.

Utvidgning av RUT-avdraget

En snabbare etablering på arbetsmarknaden underlättas genom lägre trösklar in på arbetsmarknaden. För att möjliggöra detta utvidgas RUT-avdraget till att också omfatta utökat trädgårdsarbete, flyttjänster och IT-tjänster i hemmet (RIT-avdrag).

Tydligare krav för att erhålla försörjningsstöd

Förslag från utredningen Stöd och krav avseende arbetslösa personer som tar emot ekonomiskt bistånd (SOU 2015:44) ska föreläggas riksdagen som en proposition. I betänkandet lämnas förslag på en ny bestämmelse i socialtjänstlagen där det förtydligas vilka krav som kan ställas på en person som på grund av arbetslöshet ansöker om försörjningsstöd. Betänkandet innehåller även förslag på kompletteringar i vissa förordningar för att ge kommunerna möjlighet att få uppgifter från Arbetsförmedlingen.

Begränsning av föräldrapenning

I dag gäller att den som kommer till Sverige med barn under tolv år har rätt till maximalt 450 dagar med föräldrapenning i Sverige. Högst 96 dagar får tas ut efter

barnets fyraårsdag, och inga dagar efter barnets tolvårsdag. Detta ska begränsas så att endast ett fåtal av de 450 dagarna får tas ut efter barnets tvåårsdag.

En förutsättning för att få rätt till föräldrapenning är att den enskilde inte har tagit ut någon motsvarande förmån i sitt hemland, en regel som även finns i dag.

Den närmare utformningen av förslaget ska utredas.

Ytterligare möjligheter att klara boendesituationen

Fler bostäder behöver fram snabbt. Tillfälliga lättnader i plan- och byggregleringen ska genomföras. En översyn ska göras så att krav på byggnader som uppförs eller tas i anspråk med tidsbegränsat bygglov förenklas och möjlighet att "återbostadisera" lägenheter som i dag används för annat ändamål utan att nybyggnadskraven behöver tillämpas.

Förutsättningarna för att fler kommuner ska låta uppföra bostäder för uthyrning till Migrationsverket på långa avtal, liknande den så kallade Västerviksmodellen utvecklas. Det kan till exempel röra sig om att göra det möjligt för Migrationsverket att ingå avtal som är längre än sex år.

Fler skolplatser

Friskolor ska ha samma möjligheter som kommunala skolor att ta emot asylsökande och nyanlända elever. Kommuner ska till större del kunna placera elever i andra skolor än de närliggande. Distansstöd för elever på deras modersmål ska utvecklas.

Fler lärare och fler vuxna i skolan

Den lärarkompetens som finns bland dem som kommer till Sverige ska tillvaratas. Nyanlända med yrkesbakgrund som lärare ska, i de ämnen som de är utbildade för, kunna undervisa elever som talar samma språk. Vid sidan av undervisningen ska kompletterande utbildning och validering ske. I det akuta läget behövs fler pedagoger och personal i skolan. Pensionerade lärare och lärarstudenter kan vara en resurs i undervisningen av nyanlända elever.

Stärkta resurser för att hantera flyktingkrisen

Ansöka tillgängliga EU-medel

Sverige ska söka tillgängliga EU-medel för att underlätta flyktingsituationen. En genomgång görs för att snabbt identifiera möjliga fonder för Sverige att söka pengar ur.

Engångspengar till kommuner och civilsamhälle

För att hantera den rådande flyktingsituationen och minska trycket på den kommunala ekonomin är partierna överens om att tillskjuta engångsmedel till kommunerna under 2015. Vid fördelningen av medel mellan kommuner är det möjligt att beakta både omfattningen av antalet asylsökande som vistas i kommunen och

kommunens mottagande av nyanlända, samtidigt som hänsyn kan tas till fördelningen vuxna-barn. Samtidigt tillskjuts engångsmedel till civilsamhällets organisationer för att underlätta deras arbete med den rådande flyktingsituationen och etableringen av nyanlända. Totalt föreslås satsningen uppgå till tio miljarder kronor, varav cirka 200 miljoner kronor till civilsamhällets organisationer.

Utformning av kommunstöd för bostadsbyggande

I Budgetpropositionen för 2016 finns inom UO18 ett anslag 1:14 *Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande*. Det aktuella anslaget föreslås för 2016 uppgå till 1,85, mdkr, beräknas för 2017 till 1,8 mdkr och därefter till 1,3 mdkr årligen.

Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner som bidrar till ökat bostadsbyggande. Enligt regeringens överväganden i propositionen ska medlen under 2016 fördelas baserat på faktiskt bostadsbyggande.

Regeringen är öppen för en bred uppgörelse kring hur kommunstödet bör utformas. Stödet skulle kunna riktas till kommuner som bygger bostäder och tar emot nyanlända flyktingar.